

NORMELE PROCEDURALE privind efectuarea expertizelor, a  
constatărilor și a altor lucrări medico-legale

actualizate conform MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI, PARTEA I, Nr.370/2.V.2023

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII Nr. 1.434 din 24 aprilie 2023

MINISTERUL JUSTIȚIEI Nr. 687/C din 27 aprilie 2023

## SECȚIUNEA 1

### Dispoziții generale

#### ART. 1

Instituțiile de medicina legală își organizează activitatea și funcționează în conformitate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 1/2000 privind organizarea activității și funcționarea instituțiilor de medicina legală, ale Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 1/2000, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 774/2000, și ale prezentului ordin.

#### ART. 2

(1) Instituțiile de medicina legală asigură servicii de medicina legală în mod permanent, printr-un program de activitate menit să asigure accesibilitate - zi și noapte -, precum și printr-un program de lucru cu publicul pentru zilele de lucru.

(2) Lucrările constând în cercetarea la fata locului și ridicarea cadavrului, autopsii urgente, cercetarea cazurilor în care există pericolul dispariției unor mijloace de probă sau schimbarea unor situații de fapt se efectuează în regim de permanentă.

(3) Programul de permanentă se asigură prin ore de gardă în institutele de medicina legală din centrele medicale universitare, denumite în continuare institute de medicina legală, și în serviciile de medicina legală județene sau prin chemări de la domiciliu ale medicilor în serviciile de medicina legală unde nu se pot organiza ore de gardă.

(4) Programul de permanentă prin chemări de la domiciliu ale medicilor se comunica organelor de urmărire penală, iar programul de lucru cu publicul se afișează la loc vizibil în instituțiile de medicina legală.

#### ART. 3

Constatările și expertizele medico-legale se efectuează pe baza principiului metodologiei unitare și al nerestricționării accesului medicului legist la informația medicală.

#### ART. 4

Constatările și expertizele medico-legale se efectuează după o metodologie unitară stabilită de Consiliul superior de medicina legală și Ministerul Sănătății, în conformitate cu prevederile art. 13 lit. a) din Ordonanța Guvernului nr. 1/2000 privind organizarea activității și funcționarea instituțiilor de medicina legală.

#### ART. 5

Medicii legisti au obligația să păstreze secretul de serviciu și să asigure protecția informațiilor, în conformitate cu normele deontologiei profesionale. În scopul îndeplinirii acestei obligații medicii legisti:

~~a) aduc la cunoștința persoanelor interesate rezultatul lucrărilor medico-legale numai în cazul în care prin aceasta nu se aduce atingere activității de urmărire penală;~~

**Articolul 5, litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„a) aduc la cunoștința persoanelor interesate rezultatul lucrărilor medico-legale numai în măsura în care prin aceasta nu se aduce atingere

activității de urmărire penală sau în cazul în care înaintează solicitarea organelor judiciare și obțin acordul acestora;”.

b) păstrează secretul în ceea ce privește lucrările și constatările pe care le efectuează, putând folosi materialul documentar al lucrărilor medico-legale pentru comunicări sau lucrări științifice numai după soluționarea cauzei.

#### ART. 6

Medicii legisti au obligația sa respecte principiile deontologiei profesionale și ale eticii medicale. Medicul legist nu poate fi obligat sa desfășoare activități profesionale care contravin normelor deontologiei profesionale și ale eticii medicale.

#### ART. 7

Medicul legist care a eliberat un certificat medico-legal nu mai poate participa la efectuarea unei noi expertize medico-legale sau la redactarea unui raport de expertiza în aceeași cauză. În aceasta situație sau în alte cazuri de incompatibilitate, precum și ori de câte ori medicul legist este împiedicat, din alte motive justificate, sa efectueze lucrarea solicitată el este obligat sa comunice de îndată acest fapt, în scris, organului medico-legal competent, pentru a desemna un alt medic legist, arătând și motivele incompatibilitatii.

#### ART. 8

În efectuarea lucrării medico-legale medicul legist sau comisia desemnată are un rol activ constând în:

a) posibilitatea de a solicita extinderea examinării altor aspecte cu implicații medico-legale constatate, deosebite de cele ce formează obiectul lucrării;

b) obligația de a consemna în actele medico-legale elemente medico-legale care constituie indiciile unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, constatate cu ocazia examenelor medico-legale efectuate la solicitarea persoanelor interesate, și de a le comunica organelor judiciare competente.

### SECȚIUNEA 2

#### Actele medico-legale

#### ART. 9

(1) Actele medico-legale sunt raportul de expertiza, raportul de constatare, certificatul, buletinul de analiza și avizul.

~~(2) În sensul prezentelor norme:~~

~~a) prin raport de expertiza medico-legală se înțelege actul întocmit de un expert la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată și care cuprinde datele privind expertiza efectuată. Expertiza medico-legală se efectuează în situațiile prevăzute la art. 116 și 117 din Codul de procedura penală, precum și la art. 201 din Codul de procedura civilă;~~

~~b) prin raport de constatare medico-legală se înțelege actul întocmit de medicul legist la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată și care cuprinde date privind constatarea efectuată. Constatarea medico-legală se efectuează în situațiile prevăzute la art. 112 și 114 din Codul de procedura penală;~~

**1. La articolul 9 alineatul (2), literele a) și b) se modifică și vor avea următorul cuprins:**

**„a) prin raport de expertiză medico-legală se înțelege actul întocmit de un expert la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată și care cuprinde datele privind expertiza efectuată. Raportul de expertiză medico-legală, suplimentul la raportul de expertiză medico-legală și raportul de nouă expertiză medico-legală se efectuează în situațiile și în conformitate cu prevederile titlului IV capitolul VII din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările**

ulterioare, precum și cu prevederile art. 330–340 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

b) prin *raport de constatare medico-legală* se înțelege actul întocmit de medicul legist la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată și care cuprinde date privind constatarea efectuată. Constatarea medico-legală se efectuează în situațiile prevăzute la art. 172 și 189 din Codul de procedură penală.”

c) prin certificat medico-legal se înțelege actul întocmit de medicul legist la cererea persoanelor interesate și care cuprinde date privind examinarea medico-legală;

d) prin buletin de analiza se înțelege actul întocmit de specialiștii instituțiilor de medicina legală sau de persoanele competente din cadrul instituțiilor de medicina legală, la cererea persoanelor interesate, și care cuprinde date privind examenul complementar;

e) prin aviz medico-legal se înțelege actul întocmit de Comisia superioară medico-legală, precum și de comisiile de avizare și control al actelor medicale, la solicitarea organelor judiciare, prin care se aproba conținutul și concluziile actelor medico-legale și se recomandă efectuarea unor noi expertize sau se formulează concluzii proprii.

#### ART. 10

~~(1) La întocmirea actelor medico-legale medicul legist sau comisia desemnată are următoarele obligații:~~

~~a) să ia în considerare certificatele, referatele medicale și fișele de observatie clinica emise de unități sanitare ale Ministerului Sănătății sau acreditate de acesta;~~

~~b) să verifice dacă documentele menționate la lit. a) prezintă următoarele elemente de siguranță: număr de înregistrare, ștampila unității sanitare, semnatura și parafa medicului, care trebuie să menționeze specialitatea și codul medicului, iar în cazul fotocopiilor, mențiunea "conform cu originalul", atestată de medicul responsabil.~~

~~(2) Medicul legist nu poate lua în considerare informații medicale cuprinse în alte tipuri de înregistrări medicale decât cele prevăzute la alin. (1), cum ar fi bilete de trimitere, rețete, consulturi înscrise pe rețete, concedii medicale, bilete de externare.~~

#### **2.Articolul 10 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 10. – (1) La întocmirea actelor medico-legale medicul legist sau comisia desemnată are următoarele obligații:

a) să ia în considerare documentele medicale ale persoanei evaluate, emise de unități sanitare din rețeaua proprie a Ministerului Sănătății sau a ministerelor și instituțiilor cu rețea sanitară proprie, precum și documentele medicale emise de unități medicale din străinătate, traduse și legalizate;

b) să ia în considerare doar documentele medicale care prezintă următoarele elemente de siguranță: număr de înregistrare, ștampila unității sanitare, semnătura și parafa medicului, care trebuie să menționeze specialitatea și codul medicului, iar în cazul fotocopiilor, mențiunea «conform cu originalul», atestată de medicul responsabil.

(2) Atunci când este necesar, pot fi luate în considerare și alte documente relevante pentru stabilirea diagnosticului sau pentru a putea răspunde la obiectivele dispuse.”

#### ART. 11

(1) Raportul de expertiza sau de constatare medico-legală cuprinde antetul, ștampila și numărul de înregistrare al instituției de medicina legală în care a fost efectuată și se înregistrează în registrul de evidență.

(2) Copiile de pe raportul de expertiza sau de constatare medico-legală se arhivează pe o perioadă nedeterminată.

(3) Raportul de expertiza sau de constatare medicolegală, precum și certificatul medico-legal se semnează de toți cei care au participat la întocmirea lui. Opiniile divergente se consemnează în cuprinsul raportului sau al certificatului medico-legal, separat și motivat.

(4) În cazul în care în evoluția leziunilor menționate la prima expertiza apar date medicale noi, complicații sau sechele, actele medico-legale se pot completa sau modifica numai de către medicul legist care a efectuat prima expertiza.

### SECȚIUNEA 3

#### Reguli generale privind examinările medico-legale

##### ART. 12

Constatările și expertizele medico-legale constau în:

a) examinări și cercetări privind cadavre umane sau părți din acestea;

b) examinări și cercetări privind produse biologice și cadaverice;

c) examinări și cercetări privind persoane în viață;

d) evaluarea unor lucrări medicale și medico-legale în legătura cu activitatea medico-legală, precum și suplimente de expertiza.

##### ART. 13

~~(1) Examinările și cercetările privind persoane în viață se realizează după verificarea de către medicul legist a identității persoanei pe baza cărții de identitate, a adeverinței temporare de identitate sau a pașaportului, ale cărui serie și număr se menționează în certificatul medico-legal.~~

~~(2) În cazul în care persoana examinată nu prezintă actele prevăzute la alin. (1), faptul se menționează în certificatul medico-legal, pentru identificare luându-se impresiunile digitale de la indexul stâng pe documentul prin care se solicită examinarea.~~

#### **3. Articolul 13 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 13. – (1) Examinările și cercetările privind persoane în viață se realizează după verificarea de către medicul legist a identității persoanei pe baza cărții de identitate, a adeverinței temporare de identitate sau a pașaportului, ale cărui serie și număr se menționează în actul medico-legal.

(2) În cazul în care persoana examinată nu prezintă actele prevăzute la alin. (1), faptul se menționează în actul medico-legal, pentru identificare luându-se impresiunile digitale de la indexul stâng pe documentul prin care se solicită examinarea.”

##### ART. 14

(1) Persoanele aflate în stare de reținere vor fi examinate în prezența personalului de pază de același sex.

(2) Persoanele minore se examinează în prezența unuia dintre părinți sau a reprezentantului sau legal ori, în lipsa acestora, în prezența unui membru major al familiei, de același sex cu minorul.

##### ART. 15

Examinările medico-legale în vederea eliberării certificatelor medico-legale, la cererea persoanelor interesate, se referă la:

~~a) constatarea virginității, capacității sexuale, vârstei, conformatiei sau dezvoltării fizice în circumstanțe precum constatarea virginității sau deflorării, viol, perversiuni sexuale, obținerea pentru minore a dispensei de vârstă în vederea căsătoriei, precum și constatarea stării obstetricale în cazuri de sarcină, viduitate, avort, naștere,~~

~~lehuzie;~~

**4. La articolul 15, litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„a) stabilirea capacității sexuale, vârstei, conformației sau dezvoltării fizice, precum și constatarea stării obstetricale în cazuri de sarcină, viduitate, avort, naștere, lehuzie;”.

b) constatarea leziunilor traumatice recente, înainte de dispariția leziunilor externe, dar nu mai târziu de 30 de zile de la data producerii;

c) constatarea infirmităților și a starilor de boala consecutive leziunilor traumatice certificate conform lit. b);

d) constatarea capacității psihice, în vederea stabilirii capacității de exercițiu necesare pentru întocmirea unor acte de dispoziție și în cazul bolnavilor netransportabili, cu suferințe evolutiv letale sau aflați în stare gravă în condiții de spitalizare;

e) constatarea stării de sănătate, având ca scop stabilirea aptitudinilor unei persoane de a exercita o anumită activitate sau profesie.

**ART. 16**

~~Solicitarile de examinare în vederea eliberării certificatelor medico-legale, la cererea persoanelor interesate, pot fi înaintate de către persoana în cauză, dacă a împlinit vârsta de 16 ani;~~

~~a) părinți, pentru copiii sub vârsta de 16 ani;~~

~~b) tutore sau autoritatea tutelara, pentru persoanele puse sub tutela, precum și de curator, în cazul în care s-a instituit curatela;~~

~~c) persoanele care îi îngrijesc pe minori, altele decât cele prevăzute la lit. a), b) și c);~~

~~d) directorul unității, pentru persoanele internate în cămine, spitale, internate școlare, precum și în alte asemenea instituții;~~

~~e) comandantul locului de deținere, pentru persoanele condamnate, și organul de urmărire penală sau instanța de judecată, pentru persoanele aflate în stare de reținere sau de deținere;~~

~~f) orice alta persoana, pentru copiii găsiți, pentru persoanele debile mintal, pentru cei care nu se pot îngriji singuri și nici nu sunt în îngrijirea cuiva;~~

~~g) orice persoana juridică, pe baza de contract, pentru asigurații sau angajații săi.~~

**5. Articolul 16 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 16. – Solicitățile de examinare în vederea eliberării certificatelor medico-legale pot fi înaintate de către persoana în cauză sau de către reprezentantul legal dacă persoana în cauză nu are capacitate de exercițiu.”

**ART. 17**

(1) Prin examinări complementare se înțelege activitățile medico-legale care completează lucrarea deja efectuată, precum examene histopatologice, bacteriologice, hematologice, toxicologice, radiologice, biocriminalistice etc. privind piese anatomice, secreții, dejectii, pete, urme, examene ale obiectelor și substanțelor, cercetări experimentale, cercetări medico-legale la locul faptei sau la locul unde s-a aflat cadavrul.

(2) Examinările complementare nu constituie expertize sau constatări medico-legale, indiferent dacă sunt efectuate de medicul legist sau, la cererea acestuia, de alți specialiști din unități sanitare.

**ART. 18**

Examinările medico-legale solicitate de persoanele interesate și eliberarea certificatelor medico-legale se efectuează la sediul instituțiilor de medicină legală. Certificatul medico-legal se eliberează persoanei examinate în termen de maximum 7 zile de la examinare sau de la depunerea rezultatelor examenelor clinice și paraclinice indicate de medicul examinator.

ART. 19

(1) Examinările medico-legale dispuse de instanțele de judecată sau de organele de urmărire penală se efectuează de regulă la sediul instituțiilor de medicină legală sau, în caz de urgență, la sediul unităților sanitare unde persoana implicată se afla imobilizată.

(2) Examinarea la domiciliul sau la reședința persoanei examinate se poate aproba, în mod excepțional, de conducătorul instituției de medicină legală.

ART. 20

~~(1) Rezultatele examenelor, finalizate într-un raport de expertiză sau constatare medico-legală, după caz, se expediază organului care a dispus examinarea, în termen de 7 zile de la examinarea persoanei sau de la depunerea documentelor necesare pentru întocmirea lucrării, cum ar fi: acte medicale de la dosar, filme radiologice sau examinări clinice ori paraclinice indicate de medicul examinator.~~

**6. La articolul 20, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:**

**„Art. 20. – (1) Rezultatele examinărilor, finalizate într-un raport de expertiză sau constatare medico-legală, după caz, se expediază organului care a dispus examinarea, în termen de 7 zile de la finalizarea acestora.”**

(2) În situația în care expertiza se efectuează de către o comisie, termenul de expediere este de 10 zile.

ART. 21

În cazul în care organele în drept solicită concluzii imediat, în mod excepțional, după efectuarea unei lucrări medico-legale, instituția de medicină legală înaintează informațiile solicitate, sub formă de constatări preliminare, de îndată sau în cel mult 72 de ore de la solicitare. Constatările preliminare nu au caracter de concluzii și se referă numai la elementele obiective rezultate din lucrările efectuate până în acel moment, pe baza materialelor avute la dispoziție.

ART. 22

(1) Organele judiciare care dispun efectuarea unor constatări sau expertize medico-legale se adresează în scris instituției de medicină legală competente.

(2) Documentul prin care se solicită efectuarea constatării sau expertizei medico-legale va cuprinde:

a) datele de identificare a subiectului sau obiectului asupra căruia urmează să se efectueze lucrarea;

b) tipul expertizei sau constatării medico-legale;

c) întrebările la care medicul legist trebuie să răspundă;

d) materialele și datele care sunt puse la dispoziție medicilor legisti;

e) caracterul de urgență și termenul sugerat pentru efectuarea lucrării.

(3) În cazul expertizei psihiatrice și al avizelor solicitate comisiei superioare sau comisiilor de avizare și control al actelor medico-legale se înaintează obligatoriu materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei.

(4) În cazul în care sunt numiți și experți care reprezintă părțile interesate, se menționează datele de identitate ale acestora, pentru ca experții oficiali să îi poată contacta în vederea efectuării lucrărilor.

ART. 23

După recepționarea solicitării conducătorul unității de medicină legală desemnează în scris, de îndată, medicul legist sau comisia care urmează să efectueze lucrarea și comunica organelor judiciare cheltuielile pentru efectuarea lucrărilor.

ART. 24

(1) În cazul în care medicul legist consideră necesar, el poate solicita organelor judiciare care au cerut constatarea sau expertiza

medico-legală sa îi pună la dispoziție materialul dosarului, necesar pentru efectuarea acestora.

(2) Dacă medicul legist considera necesară examinarea persoanei sau efectuarea unor investigații medicale de specialitate, el poate solicita, potrivit dispozițiilor legale, organelor judiciare care au cerut efectuarea constatării sau a expertizei sa dispună în consecință.

(3) În cazuri excepționale expertiza medico-legală se poate efectua numai pe baza documentelor medicale ori medico-legale.

(4) În cazul refacerii totale sau parțiale a examenelor clinice sau paraclinice, al verificării datelor cuprinse în documente sau lucrări, precum și al oricăror alte analize și cercetări științifice necesare, medicul legist sau comisia de expertiza examinează persoanele în cauză.

#### ART. 25

În cazul în care instituțiile sanitare refuza nejustificat punerea la dispoziție a informațiilor solicitate sau examinarea nemijlocită a persoanei, instituțiile de medicina legală comunica organului judiciar care a dispus efectuarea expertizei punerea în imposibilitate de efectuare a lucrării solicitate.

### SECȚIUNEA 4

Constatarea și expertiza medico-legală referitoare la persoane în viața

#### ART. 26

Constatarea și expertiza medico-legală referitoare la persoane în viața, efectuate la cererea organelor judiciare, constau în examinări clinice și complementare radiologice, hematologice, serologice, bacteriologice, antropologice, dermatologice, genetice și altele, putând avea ca obiect:

a) constatarea sexului, virginității, capacității sexuale, vârstei, conformației sau dezvoltării fizice, precum și a elementelor necesare pentru stabilirea filiației;

b) constatarea leziunilor traumatice, a infirmităților și a stărilor de boală consecutive acestora;

c) constatarea stării obstetricale, cum ar fi sarcina, viduitatea, avortul, nașterea, lehozia;

d) evaluarea stării de sănătate, având ca scop stabilirea aptitudinilor unei persoane de a exercita o anumită activitate sau profesie;

e) constatarea capacității psihice.

#### ART. 27

~~(1) Comisia de expertiza se constituie în mod obligatoriu în cazurile în care legea prevede expres acest lucru, precum și când are ca obiect:~~

~~a) evaluarea capacității psihice a unei persoane, în scopul stabilirii elementelor necesare pentru aprecierea responsabilității penale sau a responsabilității civile;~~

~~b) amânarea sau întreruperea executării pedepsei privative de libertate, din motive medicale;~~

~~e) constatarea stărilor morbide care sunt urmarea unor fapte medicale ilicite, a unor deficiențe sau a nerespectării normelor tehnice medicale;~~

~~d) investigarea filiației;~~

~~e) evaluarea capacității de muncă;~~

~~f) stabilirea aptitudinilor unei persoane de a exercita o anumită activitate sau profesie, precum conducerea de autovehicule, de aparate de zbor, de portarmă în cadrul noilor expertize;~~

~~g) efectuarea unei noi expertize medico-legale.~~

~~(2) În cazul efectuării unei noi expertize medico-legale comisia este formată din 3 membri, dintre care cel puțin 2 au un grad profesional egal~~

~~sau superior medicului legist care a efectuat prima expertiza, iar la grade profesionale egale se va tine seama de gradul didactic universitar.~~

**7. La articolul 27, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:**

„Art. 27. – (1) Comisia de expertiză se constituie în mod obligatoriu în cazurile în care legea prevede expres acest lucru sau în situațiile în care este necesară:

a) evaluarea capacității psihice a unei persoane, în scopul stabilirii elementelor necesare pentru aprecierea responsabilității penale sau a responsabilității civile;

b) amânarea sau întreruperea executării pedepsei privative de libertate, din motive medicale;

c) suspendarea urmăririi penale sau a judecății atunci când suspectul sau inculpatul suferă de o boală gravă;

d) constatarea stărilor morbide care sunt urmarea unor fapte medicale ilicite, a unor deficiențe sau a nerespectării ghidurilor de practică medicală și a protocoalelor terapeutice;

e) investigarea filiației;

f) evaluarea capacității de muncă;

g) stabilirea aptitudinilor unei persoane de a exercita o anumită activitate sau profesie, precum conducerea de autovehicule, de aparate de zbor, de portarmă în cadrul noilor expertize;

h) efectuarea unei noi expertize medico-legale.

(2) În cazul efectuării unei noi expertize medico-legale Comisia de expertiză se instituie și se compune în condițiile prevăzute de art. 49 alin. (2).”

(3) Pot face parte din comisia de expertiza, la solicitarea acesteia, medici și alți specialiști din diferite domenii biomedicale.

**ART. 28**

~~(1) Expertiza medico-legală psihiatrică se face numai prin examinarea nemijlocită a persoanei, în cadrul unei comisii alcătuite dintr-un medic legist, care este președintele comisiei, și 2 medici psihiatri. Aceste comisii nu se pot organiza la nivelul cabinetelor medico-legale.~~

**8. La articolul 28, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 28. – (1) Evaluarea medico-legală psihiatrică în vederea eliberării unui act medico-legal se face numai prin examinarea nemijlocită a persoanei, în cadrul unei comisii alcătuite dintr-un medic legist, care este președintele comisiei, și 2 medici psihiatri. Aceste comisii se pot constitui numai în cadrul institutelor de medicină legală și al serviciilor județene de medicină legală.”

**1. La articolul 28, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alin.**

**(1<sup>1</sup>), cu următorul cuprins:**

„(1<sup>1</sup>) În cazul persoanelor decedate, expertiza medico-legală poate fi efectuată pe baza documentelor medicale și a datelor din dosarul cauzei.”

(2) Expertizele medico-legale psihiatrice se efectuează la sediul instituțiilor medico-legale, cu următoarele excepții, dacă se efectuează prima expertiza:

a) în cazul bolnavilor psihici cronici, când transportul și examinarea acestora nu se pot face în siguranța deplină, comisia de expertiza medico-legală psihiatrică efectuează examinarea în cadrul spitalelor de psihiatrie sau în cadrul secțiilor de psihiatrie ale spitalelor penitenciare;

b) în cazul persoanelor aflate în arest preventiv comisia de expertiza medico-legală psihiatrică poate efectua examinarea și în cadrul

secțiilor de psihiatrie ale spitalelor penitenciare, putând coopta în comisia de expertiza pe medicul șef de secție, dacă este medic primar;

c) în cazul bolnavilor netransportabili, cu suferințe evolutiv letale sau aflați în stare gravă în condiții de spitalizare comisia se poate deplasa la patul bolnavului pentru efectuarea expertizei numai în situația în care aceasta lucrare este necesară în vederea încheierii unui act de dispoziție. Asigurarea transportului de la și la sediul instituției medicolegale se face de către familia sau apartinătorii persoanei respective.

(3) Membrii comisiei sunt desemnați după cum urmează:

a) la nivelul institutelor de medicina legală directorul institutului desemnează, prin dispoziție scrisă, un medic legist primar și 2 medici psihiatri specialiști sau primari ce pot fi cooptați și din cadrul spitalelor clinice de psihiatrie, prin propunere nominală și de comun acord cu conducerea unităților sanitare respective, sau al unor unități medicosanitare prestatoare de servicii, acreditate de Ministerul Sănătății, și cu avizul Consiliului superior de medicina legală;

b) la nivelul serviciilor de medicina legală județene medicul șef desemnează, prin dispoziție scrisă, un medic legist primar și 2 medici psihiatri din cadrul secției de psihiatrie a spitalului județean respectiv sau al unor unități medico-sanitare prestatoare de servicii, acreditate de Ministerul Sănătății, cu aprobarea nominală a direcției de sănătate publică județene, cel puțin unul dintre cei 2 psihiatri trebuind să fie medic primar psihiatru.

(4) Expertiza medico-legală psihiatrică se efectuează numai pentru o anumită faptă sau circumstanță, având ca obiective principale stabilirea capacității psihice la momentul comiterii unei fapte prevăzute de legea penală sau al exercitării unui drept, a capacității psihice la momentul examinării și aprecieri asupra pericolozității sociale și necesității instituirii măsurilor de siguranță cu caracter medical.

ART. 29

În vederea efectuării expertizei psihiatrice se pun la dispoziție comisiei toate documentele din dosar, necesare pentru efectuarea expertizei. În cazul în care expertiza privește persoane minore, dosarul va conține și ancheta socială, precum și datele privind performanța școlară.

ART. 30

(1) Expertiza medico-legală pentru amânarea sau întreruperea executării pedepsei privative de libertate pe motive medicale se efectuează numai prin examinarea nemijlocită a persoanei de către o comisie.

(2) Comisiile de expertiza sunt alcătuite din:

a) un medic legist, care este președintele comisiei;

b) unul sau mai mulți medici având cel puțin gradul de medic specialist, în funcție de boala de care suferă cel examinat, acest medic urmând să stabilească diagnosticul și indicațiile terapeutice;

c) un medic, reprezentant al rețelei sanitare a direcției penitenciarelor, care, cunoscând posibilitățile de tratament din cadrul rețelei din care face parte, stabilește împreună cu medicul legist unde se poate aplica tratamentul pentru afecțiunea respectivă: în rețeaua sanitară a direcției penitenciarelor sau în rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății.

(3) După efectuarea unei noi expertize la Institutul de Medicina Legală "Prof. Dr. Mina Minovici" București, pentru amânarea sau întreruperea executării pedepsei privative de libertate pe motive medicale, nu se mai poate solicita sau efectua o nouă expertiza la alta unitate medico-legală inferioară ierarhic.

**9. La articolul 30, după alineatul (3) se introduce un nou alineat, alin.**

**(4), cu următorul cuprins:**

**„(4) Dispozițiile alin. (1)-(3) se aplică, în mod corespunzător, și în cazul**

expertizelor medico-legale efectuate pentru suspendarea urmăririi penale sau a judecării atunci când suspectul sau inculpatul suferă de o boală gravă sau pentru evaluarea stării de sănătate a persoanei față de care s-a dispus prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității.”

#### ART. 31

~~(1) Expertiza medico-legală a filiației, în vederea cercetării paternității, se efectuează la cererea instanțelor judecătorești sau la cererea persoanelor interesate, în cadrul institutelor de medicina legală, conform competenței teritoriale și normelor metodologice stabilite de Consiliul superior de medicina legală, de către o comisie alcătuită dintr-un medic legist, care este președintele comisiei, și 2 medici sau biologi specialiști în serologie medico-legală.~~

~~(2) Expertiza filiației parcurge mai multe etape succesive, și anume: serologica, HLA, ADN.~~

~~(3) Pe parcursul cercetării paternității se pot efectua, succesiv sau concomitent cu etapele prevăzute la alin. (2), expertize privind perioada de concepție, evaluarea capacității de procreare, precum și, după ce copilul a împlinit vârsta de 3 ani, expertiza antropologică.~~

#### **10. Articolul 31 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 31. – (1) Expertiza medico-legală serologică și genetică a filiației, în vederea cercetării paternității, se efectuează la cererea instanțelor judecătorești sau la cererea persoanelor interesate, în cadrul institutelor de medicină legală, conform competenței teritoriale și normelor metodologice stabilite de Consiliul superior de medicină legală, de către o comisie constituită din 3 membri, desemnată de directorul instituției, alcătuită dintr-un medic legist, care este președintele comisiei, și doi membri care pot fi medici, biologi sau biochimiști ce au competențe de biologie moleculară sau serologie.

(2) Expertiza filiației se poate efectua prin expertiză serologică, HLA sau ADN.

(3) Pe parcursul cercetării paternității se pot efectua oricare din expertizele prevăzute la alin. (2), precum și expertize privind perioada de concepție, evaluarea capacității de procreare, precum și, după ce copilul a împlinit vârsta de 3 ani, expertiza antropologică.

(4) Prevederile alin. (1) se aplică și atunci când se solicită efectuarea unei expertize de genetică judiciară în conformitate cu art. 191 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.”

#### ART. 32

Expertiza medico-legală a capacității de muncă se face de către o comisie care este formată dintr-un medic legist, care este președintele comisiei, un medic specialist, în funcție de afecțiunile cercetate, și un medic specialist în expertiza medicală a capacității de muncă.

#### ART. 33

(1) În vederea efectuării expertizei medicolegale pentru a stabili intoxicația etilică, recoltarea sângelui necesar pentru determinarea alcoolemiei se face în cadrul instituțiilor de medicina legală sau, dacă acest lucru nu este posibil, în alte unități sanitare de la toate persoanele aduse de organele competente, cu respectarea normelor metodologice privind recoltarea probelor de sânge în vederea stabilirii intoxicației etilice.

(2) Calculul retroactiv al alcoolemiei oferă valori teoretice aproximative.

(3) Calculul retroactiv al alcoolemiei se efectuează numai în institutele de medicina legală de către o comisie formată dintr-un medic legist primar și un farmacist sau toxicolog primar, care lucrează în cadrul laboratorului de toxicologie medico-legală al institutului

respectiv, ambii având statutul de expert.

(4) Expertiza de recalculare a alcoolemiei se efectuează numai în cazurile în care s-au recoltat două probe de sânge la un interval de o ora între ele, precum și, în mod excepțional, în cazul persoanelor aflate în stare clinică gravă: coma, soc traumatic și/sau hemoragic, intervenții chirurgicale de urgență, dovedite prin documente medicale și de la care nu s-a putut preleva a doua probă de sânge. Calculul retroactiv al alcoolemiei nu poate fi efectuat numai pe baza declarațiilor existente la dosar.

(5) O expertiză privind calculul retroactiv al alcoolemiei se efectuează pentru o singură variantă de consum.

(6) În același caz, pentru variante diferite de consum, expertiza se efectuează numai la solicitarea organelor de urmărire penală sau a instanțelor de judecată după cum urmează: de cel mult două ori, la solicitarea organelor de poliție; a treia oară, numai la solicitarea parchetului; ori de câte ori solicită instanța de judecată.

**11. La articolul 33, după alineatul (6) se introduce un nou alineat, alin. (7), cu următorul cuprins:**

„(7) Expertiza medico-legală pentru stabilirea intoxicației cu substanțe psihoactive sau a conducerii unui vehicul sub influența substanțelor psihoactive se face de către o comisie constituită conform alin. (3).”

## SECȚIUNEA 5

Constatarea și expertiza medico-legală pe cadavre

### ART. 34

~~(1) Constatarea și expertiza medico-legală pe cadavru implică:~~

~~a) examinări la locul unde s-a găsit cadavrul sau în alte locuri, pentru constatarea indiciilor privind cauza morții și circumstanțele ei;~~

~~b) examinarea exterioară a cadavrului și autopsia, inclusiv exhumarea, după caz;~~

~~c) examinări complementare de laborator, cum ar fi cele histopatologice, bacteriologice, toxicologice, hematologice, serologice, biocriminalistice.~~

~~(2) Autopsia medico-legală a cadavrului se efectuează la solicitarea organelor judiciare, numai de către medicul legist, fiind obligatorie în următoarele cazuri:~~

~~1. moarte violentă, chiar și atunci când există o anumită perioadă între evenimentele cauzale și deces;~~

~~2. cauza morții nu este cunoscută;~~

~~3. cauza morții este suspectă. Un deces este considerat moarte suspectă în următoarele situații:~~

~~a) moarte subită;~~

~~b) decesul unei persoane a cărei sănătate, prin natura serviciului, este verificată periodic din punct de vedere medical;~~

~~c) deces care survine în timpul unei misiuni de serviciu, în incinta unei întreprinderi sau instituții;~~

~~d) deces care survine în custodie, precum moartea persoanelor aflate în detenție sau private de libertate, decesele în spitalele psihiatrice, decesele în spitale penitenciare, în închisoare sau în arestul poliției, moartea asociată cu activitățile poliției sau ale armatei în cazul în care decesul survine în cursul manifestațiilor publice sau orice deces care ridică suspiciunea nerespectării drepturilor omului, cum este suspiciunea de tortură sau oricare altă formă de tratament violent sau inuman;~~

~~e) multiple decese repetate în serie sau concomitent;~~

~~f) cadavre neidentificate sau scheletizate;~~

~~g) decese survenite în locuri publice sau izolate;~~

~~h) moartea este pusă în legătură cu o deficiență în acordarea~~

~~asistenței medicale sau în aplicarea măsurilor de profilaxie ori de protecție a muncii;~~

~~i) decesul pacientului a survenit în timpul sau la scurt timp după o intervenție diagnostică sau terapeutică medicochirurgicală.~~

~~(3) Autopsia cadavrului, respectiv a părților de cadavru sau a pieselor scheletice, se efectuează numai în cazul în care organele judiciare pun la dispoziție medicului legist:~~

~~a) ordonanța procurorului sau încheierea instanței de efectuare a autopsiei, care conține obiectivele acesteia;~~

~~b) procesul-verbal de cercetare la fata locului;~~

~~c) copia de pe foaia de observație clinică completă, în cazul persoanelor decedate în cursul spitalizării.~~

## **12. Articolul 34 se modifică și va avea următorul cuprins:**

**„Art. 34. – (1) Expertiza medico-legală pe cadavru implică:**

**a) examinări la locul unde s-a găsit cadavru sau în alte locuri, pentru constatarea indiciilor privind cauza morții și circumstanțele ei;**

**b) examinarea exterioară a cadavrului și autopsia, inclusiv exhumarea, după caz;**

**c) examinări complementare de laborator, cum ar fi cele histopatologice, bacteriologice, toxicologice, hematologice, serologice, biocriminalistice, genetice, de biologie moleculară sau imagistice.**

**(2) Autopsia medico-legală a cadavrului se efectuează la solicitarea organelor judiciare, numai de către medicul legist, fiind obligatorie în situațiile prevăzute în Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.**

**(3) În sensul prezentelor norme:**

**a) moartea violentă reprezintă moartea cauzată de acțiunea unor agenți traumatici mecanici, chimici, fizici, biologici;**

**b) moartea este suspectă de a fi violentă atunci când există suspiciuni rezonabile că a fost cauzată de acțiunea unor agenți traumatici mecanici, chimici, fizici, biologici, când moartea survine în timpul unei misiuni de serviciu sau la sediul unei entități juridice, când se produc decese repetate în serie sau concomitent, când survin în locuri izolate, decesul persoanelor cu tratament de substituție, decesul persoanelor care se află în îngrijire în cadrul unor instituții specializate în acordarea îngrijirilor dacă nu sunt cunoscute cu boli cu potențial letal, documentate;**

**c) nu se cunoaște cauza morții atunci când decesul survine subit, brusc, rapid și neașteptat, când decesul survine la o persoană a cărei sănătate este verificată medical periodic și nu se află în evidență cu boli cu potențial letal important, când identitatea cadavrului nu poate fi stabilită din cauza lipsei unor acte de identitate valabile sau dacă se află într-o stare avansată de descompunere care nu permite pe baza aspectului fizic extern evaluarea cauzelor morții ori identificarea, sau când decesul survine la persoane lipsite de asigurare medicală de sănătate care nu se află în evidență cu boli cu potențial letal important;**

**d) există o suspiciune rezonabilă că decesul a fost cauzat direct sau indirect printr-o infracțiune ori în legătură cu comiterea unei infracțiuni și atunci când pe lângă situațiile prezentate în cadrul lit. a)-c) există suspiciuni rezonabile că decesul poate fi pus în legătură cu deficiențe în acordarea asistenței medicale sau în aplicarea măsurilor de protecție ori de profilaxie a muncii.**

**(4) Autopsia cadavrului, respectiv a părților de cadavru sau a pieselor scheletice, se efectuează numai în cazul în care organele judiciare pun la dispoziție medicului legist:**

**a) ordonanța procurorului sau încheierea instanței de efectuare a**

autopsiei, care conține obiectivele înaintate;

b) procesul-verbal de cercetare la fața locului;

c) copia completă a foii de observație clinică conformă cu originalul, în cazul persoanelor decedate în cursul unei spitalizări.

(5) Pentru a constata dacă există motive pentru a efectua autopsia medico-legală, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate solicita opinia medicului legist.

(6) La efectuarea autopsiei medico-legale pot fi cooptați și specialiști din alte domenii medicale, în vederea stabilirii cauzei decesului, la solicitarea medicului legist, cu excepția medicului care a tratat persoana decedată."

#### ART. 35

(1) Autopsia cadavrului se efectuează numai de către un medic legist, la morga serviciului de medicina legală sau a spitalului în a cărui rază teritorială s-a produs moartea sau a fost găsit cadavrul.

(2) În mod excepțional, dacă nu există o astfel de morgă și nici posibilitatea transportării cadavrului la morgă cea mai apropiată, cu acordul medicului legist, autopsia se poate efectua acolo unde se afla cadavrul sau într-un loc anume ales pentru aceasta.

#### ART. 36

(1) Transportul cadavrelor care urmează să fie autopsiate se asigură, de la locul faptei până la morgă, cu vehicule special amenajate, aflate în dotarea unităților medico-legale, sau cu alte mijloace speciale.

(2) Organele de urmărire penală întocmesc dosarul de identificare a cadavrului, în care se include și rezultatul autopsiei, după cum urmează:

a) în toate cazurile se asigură identificarea cadavrului prin aplicarea unei bratari de identificare la mână dreaptă, pe care să figureze data, datele de identificare și persoana sau autoritatea care a consemnat datele;

b) aplicarea bratarilor de identificare este asigurată de unitățile sanitare, de lucrătorii de poliție sau de medicii legisti, după caz;

c) bratară de identificare nu poate fi înlăturată nici cu ocazia înhumării; în cazul în care se impune corectarea datelor de identitate, aceasta se face prin aplicarea unei alte bratari, fără îndepărtarea bratarilor, respectiv a bratarilor, deja aplicate;

d) transportarea cadavrelor fără bratară de identificare nu este permisă.

(3) Cadavrele se transportă în huse de plastic închise, indiferent de distanță, astfel:

a) în cazul cadavrelor în stare avansată de putrefacție se folosesc huse de transport impermeabile;

b) în cazul deceselor determinate de boli infecto-contagioase, a căror declarare este obligatorie, se folosesc huse de transport impermeabile și închise ermetic.

#### ART. 37

(1) Exhumarea cadavrelor în vederea expertizelor medico-legale se face numai la solicitarea scrisă a organelor judiciare.

**13. La articolul 37, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:**

**„(2) Examinarea cadavrului deja autopsiat se face de către o comisie de experți care au un grad profesional egal sau mai mare decât cel al expertului care a efectuat prima expertiză.”**

(2) Examinarea cadavrului exhumat și autopsia se fac fie la locul unde se afla cadavrul, fie la o prosectură din apropiere.

#### ART. 38

(1) Medicul legist este asistat la efectuarea autopsiei de personal

sanitar mediu sau auxiliar. Autopsia trebuie sa fie completa, fără a se omite vreun segment, tesut sau organ.

(2) Nu se pot formula concluzii medico-legale privind cauza și împrejurările morții numai pe baza unor examene externe sau interne parțiale.

~~(3) Pentru atestarea leziunilor traumatice externe, respectiv interne, se pot efectua fotografii.~~

**14. La articolul 38, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:**

**„(3) Pentru atestarea leziunilor traumatice externe, respectiv interne se vor efectua fotografii.”**

(4) Medicul legist nu poate elibera certificat de deces fără efectuarea autopsiei medico-legale, cu excepția cazurilor în care decesul a intervenit ca urmare a catastrofelor.

ART. 39

Materialele biologice, cum ar fi: organe, sânge, umori, conținut gastro-intestinal, secretii, precum și corpurile delictuale care au astfel de urme biologice se transporta la institutele de medicina legală împreună cu documentația corespunzătoare.

ART. 40

(1) Cadavrele autopsiate se imbalsameaza la instituțiile de medicina legală și la prosecturile spitalelor, potrivit instrucțiunilor Ministerului Sănătății, după eliberarea certificatului constatator de deces, de către persoanele competente.

(2) Imbalsamarile și alte servicii funerare pot fi realizate și de către persoanele fizice sau juridice, în condițiile legii, cu avizul institutelor de medicina legală.

ART. 41

~~Inhumarea persoanelor fără reprezentanți legali sau fără identitate se face prin grija primăriilor, cu informarea prealabilă a organelor de poliție.~~

**15. Articolul 41 se modifică și va avea următorul cuprins:**

**„Art. 41. – (1) Înhumarea persoanelor fără reprezentanți legali sau a persoanelor cu identitate necunoscută se va face prin grija primăriilor, cu informarea prealabilă a organelor de poliție.**

**(2) Feții avortați având vârsta mai mică de 28 de săptămâni, nerevendicați de către aparținători în termen de 10 zile, vor fi incinerați.”**

ART. 42

Autopsiile, respectiv măsurile privind acestea, se realizează cu respectarea eticii medicale și a demnității persoanei decedate.

ART. 43

Regulamentul privind efectuarea autopsiilor medico-legale se elaborează de către Consiliul superior de medicina legală cu respectarea Recomandării nr. R (99)-3/2.02.1999 a Comitetului de miniștri al Consiliului Europei privind armonizarea regulilor autopsiei medico-legale pentru statele membre și se aproba prin ordin al ministrului sănătății.

ART. 44

(1) Conducerea unităților sanitare are obligația de a sesiza în primele 24 de ore organele de urmărire penală cu privire la decesele care au survenit în unitatea sanitară, în condițiile prevăzute de prezentul ordin. În aceste cazuri nu se eliberează certificat medical constatator al decesului.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) cadavrul se va pune la dispoziție instituțiilor medico-legale, în vederea efectuării autopsiei, în cel mult 24 de ore de la sesizarea organelor de urmărire penală.

ART. 45

(1) Decesul unei persoane sau al unui născut, indiferent de cauza morții, poate fi constatat numai de către un medic care are dreptul de libera practică.

(2) Certificatul de deces se eliberează numai după apariția semnelor de moarte reală și numai după trecerea a 24 de ore de la deces.

(3) Eliberarea certificatului de deces nu se poate face fără examinarea externă a cadavrului de către medic. În cazul constatării, cu aceasta ocazie, a unor situații prevăzute la art. 34 alin. (2) medicul are obligația să refuze eliberarea certificatului de deces și să solicite organelor judiciare o autopsie pentru elucidarea cauzei morții.

#### ART. 46

În cazul în care medicul anatomopatolog al unei instituții sanitare efectuează o autopsie și constată cu aceasta ocazie existența unor situații prevăzute la art. 34 alin. (2), oprește lucrarea începută și anunță organul judiciar competent.

#### ART. 47

În cazurile prevăzute la art. 44 alin. (1), la art. 45 alin. (3) și la art. 46 certificatul medical constatator al decesului va fi eliberat numai de un medic legist, după efectuarea autopsiei medico-legale.

#### ART. 48

În vederea efectuării examinării medicolegale, precum și a autopsiei, cadavrul se pune la dispoziție expertului pentru un termen ce nu poate depăși 72 de ore.

### SECȚIUNEA 6

#### Noua expertiză medico-legală

#### ART. 49

(1) O nouă expertiză medico-legală se efectuează de către o comisie de experți, indiferent dacă prima expertiză a fost efectuată de un singur medic legist sau de mai mulți medici legisti ori de o comisie. Raportul noii expertize se elaborează pe baza constatărilor directe ale comisiei și pe baza materialului necesar din dosarul cauzei.

~~(2) Comisia de expertiză medico-legală se instituie și se compune din cel puțin 2 experți cu un grad profesional egal sau superior expertului sau experților care au efectuat expertiza anterioară, iar la grade profesionale egale se vor utiliza grade didactice superioare. Gradele profesionale, în ordine crescătoare, sunt: medic specialist, medic primar, doctor în medicină. Gradele didactice, în ordine crescătoare, sunt: preparator universitar, asistent universitar, șef de lucrări, conferențiar universitar, profesor universitar.~~

**16. La articolul 49, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:**

**„(2) Comisia prevăzută la alin. (1) se compune din cel puțin 2 membri cu un grad profesional egal sau superior expertului sau experților care au efectuat expertiza anterioară. Gradele profesionale, în ordine crescătoare, sunt: medic specialist, medic primar. Președintele comisiei este un medic primar de medicină legală.”**

(3) Noua expertiză medico-legală constă în reluarea sau/și refacerea investigațiilor medico-legale în cazul în care se constată deficiențe, omisiuni sau/și aspecte contradictorii la expertizele precedente. Concluziile unei noi expertize se redactează pe baza constatărilor sau expertizelor medico-legale anterioare, a probelor din dosarul cauzei, a aspectelor specifice spetei, a probelor noi, incluse în dosarul cauzei, precum și a obiectivelor formulate de organele judiciare.